

Pozměňovací návrh k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Sněmovní tisk 1073

Zrušení vyvratitelné domněnky u tříletého osvobození

Předkládá Jan Farský

- I. Novelizační bod č. 7 zní takto: „*V § 392 se vypouští odst. 1 písmeno c) a odst. 2. Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 2 a 3.*“
- II. Novelizační bod 15 zní takto „*V § 406 odst. 3 se písmeno c) vypouští*“.
- III. Novelizační bod 27 zní takto „*V § 412a odst. 1 písm. b) nově zní:
b) po dobu 3 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno.*“
- IV. Novelizační bod 29 se zrušuje
Následující body přecíslovat.
- V. V novelizačním bodu č. 30 se slova „*4 až 6*“ nahrazují slovy „*3 až 6*“

Důvodová zpráva

1. Výchozí situace

Přibližně každý desátý občan České republiky je v exekuci. Více než polovina těchto dlužníků čelí čtyřem nebo více exekucím. Takovou situaci lze chápat jako předlužení, neboť dluhy dosáhly výše, které nelze splatit a oddlužení je jedinou realistickou možností. Předlužených osob je ovšem mnohem více, protože řada lidí, kteří svoje dluhy splácí jen částečně, se zpožděním anebo si trvale posouvá jejich splatnost do exekuce ještě nevstoupila.

Předlužení má fatální dopady na celou společnost. Lidé s vícečetnými exekucemi jsou vyřazeni z normálního života. Obtížně získávají bydlení, nepracují nebo jsou zaměstnání načerno za velmi nízké mzdy, čerpají sociální dávky, neplatí sociální a zdravotní pojištění, nepoužívají bankovní účty a zadlužují se u lichvářů. Roste kriminalita a další sociálně-patologické jevy. Zadlužení a chudoba se navíc dědí, přechází na další generace a tvoří tak začarovaný kruh. Dopady se již dávno netýkají pouze jednotlivých rodin, ale ovlivňují celé komunity a regiony.

Podíl lidí v exekuci je u nás mnohem vyšší než v jiných zemích EU. Příčinou není méně odpovědné chování dlužníků, ale prostředí, které umožnilo vznik dluhových pastí. Až do r. 2016 bylo možno v ČR poskytovat půjčky bez licencí a za podmínek diktovaných věřiteli. Za pozdní splátku či jiné porušení smluv si mohli věřitelé účtovat neomezeně vysoké sankce. Zdvojnásobení advokátních odměn schválené v r. 2006 zvýšilo atraktivitu vymáhání dluhů včetně bagatelních pohledávek vzniklých např. z pokut za jízdu načerno, koncesionářského poplatku nebo nezaplaceného poplatku za odvoz odpadu. Pohledávky od jednoho dlužníka byly věřiteli navíc vymáhány odděleně, což vedlo k násobnému nárůstu nákladů. Řada dlužníků tak dnes již **dávno původní dluhy splatila** (a to i několikanásobně), nejsou však schopni doplatit úroky a další příslušenství, které navíc neustále roste.

2. Stávající legislativní úprava

Stávající legislativní úprava nesplnila očekávání. Počet dlužníků, kteří oddlužení ročně využijí, se dlouhodobě pohybuje kolem 20 tisíc osob, což jen asi 5 % dlužníků, kteří čelí čtyřem a více exekucím, a jsou tedy s největší pravděpodobností předlužení. Důvody této neutěšené situace jsou v zásadě dva:

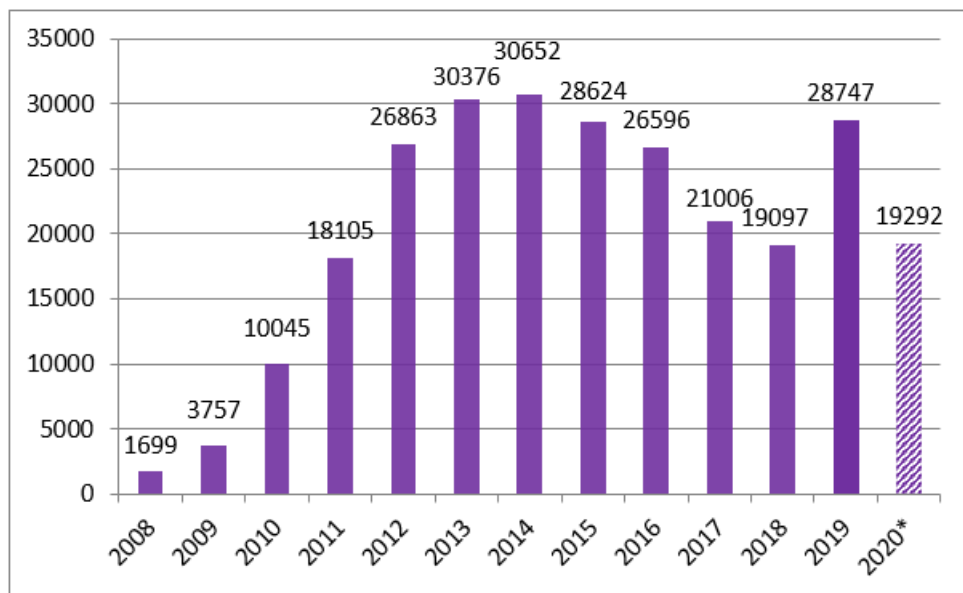
- zaprvé, většina lidí nemá dostatečně vysoký příjem na to, aby dokázala během pěti let uhradit alespoň 30 % pohledávek (zejména díky obrovskému příslušenství), takže soud po 5 letech nerozhodne o splnění oddlužení z důvodu nenaplnění vyvratitelné domněnky a
- zadruhé, měsíční srážky z příjmu, stanovené zvláštním právním předpisem, jsou tak vysoké, že by lidem nezbyl dostatečný příjem na provoz domácnosti. Raději proto setrvávají v exekucích, pobírají nedokumentované příjmy a sociální dávky a o oddlužení se nepokoušejí.

3. Důvody navrhované změny

Vládní předloha představuje krok správným směrem, neboť otevírá institut oddlužení i lidem, kteří jsou sice ochotni dluhy splácet, ale nedosáhnou na současné minimum 30 %. Problémem ovšem zůstává nevyvratitelná domněnka splacení 30 % nezajištěným věřitelům po dobu 3 let. Zkrácením oddlužení a neupravením této podmínky tak bude častěji docházet k tomu, že dlužník stanovenou podmínku nesplní. Zásadním nedostatkem však je zpětný přezkum soudem. Je třeba

zdůraznit, že během celého oddlužení dlužník spolupracuje s insolvenčním správcem a nikoli s insolvenčním soudem, který o jeho finanční situaci nemá praktický přehled. Z daného důvodu se navrhuje podmínku vypustit a ponechat tak splnění oddlužení na podmínce, že dlužníkovi nebylo ze strany insolvenčního správce zrušeno.

Dále z údajů Ministerstva spravedlnosti vyplývá, že poslední oddlužovací novela nenaplnila očekávání a nový nápad oddlužení se sice prvotně zvýšil, ale pravděpodobně pouze přechodně, nikoliv dlouhodobě.

Graf 1: Meziroční srovnání nápadu oddlužení za období leden 2008 – října 2020. Zdroj: MSp.

V neposlední řadě je též třeba zmínit, že je třeba oddlužení otevřít též více dlužníkům v souvislosti s ekonomickými dopady epidemie koronaviru SARS CoV-2 a sanace případných následků.

4. Recidiva v rámci oddlužení

Častým argumentem proti otevřenějšímu a benevolentnímu oddlužení je údajná recidiva dlužníků, kteří již oddlužením prošli. Docházelo by tak ke zneužívání oddlužení a též k potlačení principů oddlužení, kdy cílem je zpracování dlužníků zpět do společnosti. Z dat Exekutorské komory ČR ovšem takové údaje nevyplývají a **recidiva dlužníků je minimální**. Z dat získaných z InfoSoudu, CEE a ISIRu vyplývá, že od roku 2009 **oddlužení splnilo 73 445 dlužníků a pouze u 1301 z nich nyní probíhá exekuční řízení**. Z daného tedy vyplývá, že argument recidivy tak není opodstatněný.